

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen valmistelu

Pääministeri Sanna Marinin hallitus julkisti 5.6.2020 linjauksensa pelastustoimen uudistamiseksi. Uudistuksella tavoitellaan tehokkaampaa ja taloudellisempaa pelastustoimen järjestelmää. Uudistuksen myötä pelastustoimen järjestäminen siirretään kunnilta ja kuntayhtymiltä 21 hyvinvointialueelle ja Helsingin kaupungille. Pelastustoimi ei ole osa sosiaali- ja terveydenhuoltoa, vaan se on oma erillinen ja asemaltaan sosiaali- ja terveydenhuoltoon rinnasteinen toimiala.

Uudistuksen myötä valtion ohjaus pelastustoimessa vahvistuu. Pelastustoimen rahoitus tulee jatkossa valtion budjetista. Valtioneuvosto asettaa hyvinvointialueiden pelastustoimelle strategiset valtakunnalliset tavoitteet. Se myös päättää joidenkin pelastustoimen erityistehtävien kokoamisesta yhden tai useamman hyvinvointialueen hoidettavaksi. Sisäministeriö ohjaa hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin pelastustointia. Aluehallintovirastot valvovat pelastustoimen palvelutasoa, jonka tulee vastata kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia.

Hyvinvointialueiden pelastustoimesta ja valtion ohjauksesta säädetään pelastustoimen järjestämislaissa. Pelastustoimen tehtävät siirtyvät hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle vuoden 2023 alussa. Pohjois-Pohjanmaalla tämä tarkoittaa Oulu-Koillismaan ja Jokilaaksojen pelastuslaitosten yhdistämistä ja laitosten toimintojen yhtenäistämistä.

Valtakunnallisessa valmistelun tiekartassa kuvataan valmistelun eteneminen ja vaadittavat toimenpiteet valmistelun eri vaiheissa. Alueellinen tilannekuva kertoo alueiden valmistelun etenemisestä eri mittareiden avulla ja tilannekuvasta raportoidaan kuukausittain. Yhteistyötä tehdään valtakunnan tasolla toimeenpanon vastuuhenkilöverkostossa ja sen alatyöryhmissä. Sisäministeriön pelastusosasto on myös perustanut oman verkostonsa johdolla tapahtuvaa pelastustoimen sisäistä valmistelua varten.

Yleisesti puhutaan sote-uudistuksesta, vaikka uudistus koskee myös pelastustointia. Tosiasiallisesti kyseessä on hyvinvointialueuudistus, perustettavat alueet ovat hyvinvointialueita ja ylimpänä oleva alueita ohjaava säädös on laki hyvinvointialueista. Tärkeintä on pelastustoimen mukaan ottaminen valmisteluun tasavertaisena sosiaali- ja terveystoimen kanssa sekä turvata pelastustoimen tasavertainen ja itsenäinen asema soten rinnalla hyvinvointialueella. Pohjois-Pohjanmaalla tälle on yksimielinen hyväksyntä ja valmistelu etenee sen mukaisesti.

Pohjois-Pohjanmaalla uudistuksen valmistelu on organisoitu siten, että ylimpänä ovat poliittiset ohjausryhmät - laaja ja suppea. Ohjausryhmien alaisuudessa toimii väliaikainen valmisteluelin eli VATE. Pelastustoimi on VATE:ssa hyvin edustettuna. Varsinainen valmisteluorganisaatio koostuu useista valmistelukokonaisuuksista, joista pelastustoimen palvelutuotanto on yksi kokonaisuus.

Pelastustoimen valmisteluun on perustettu työryhmiä, joihin on määritelty jäsenet kummastakin pelastuslaitoksesta. Valmistelutyö vaatii monien henkilöiden työpanosta ja näkyy sitä kautta myös pelastuslaitosten arjessa. Pelastustoimen valmistelutyötä tekevien joukko kasvaa ajan myötä. Valmistelun edetessä ja konkretisoituessa valmisteluun osallistetaan laajasti kummankin pelastuslaitoksen henkilöstöä - niin päätoimista, kuin sopimushenkilöstöä.

Pelastustoimen valmistelu etenee suunnitellusti ja olemme luottavaisia sen suhteen, että Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimi aloittaa toimintansa vuoden 2023 alussa siten, että alueen asukkaat ja muut tahot saavat pelastustoimen palvelut yhtä laadukkaina kuin tähänkin saakka.

Petteri Helisten
Pelastusjohtaja, Oulu-Koillismaan pelastuslaitos
Vastuuvalmistelija, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue ja väliaikaisen valmistelutoimielimen jäsen